

Téchne-poíesis-prâxis-dýnamis-phainómenon-lógos-hermeneía-diáphora íchnos-nóesis noéseos-endeichómenon

BORUT PIHLER

"Če smo rekli 'vez', to součinkuje tudi v tistem, kar smo kot način dejavnosti logosa označili s 'harmoníō', četudi tu priključimo v življenje tiste pomene, ki so to grško besedo vzpostavili: vez, vezava, povezava, oklepaj, prelom, povezava razločenih robov, če postavimo tu v oklepaj očitnost, da ustreza tu pomenska situacija Derridajevemu modelu 'coupure - marges - couture' - 'rez - robova - šiv', ki aludira na dve možni središči elipse, je tu vezanost na kontingenco [**endeichómenon**] lahko zagotovljena na naslednji način: če gre pri 'harmoníō' za povezavo razločenih robov, lahko vpis tega pomena naznači beseda 'v(r)ez', tako da bi imeli tu zbrane v smislu zbiranja kot 'legeín' naslednje pomenske sloje: vrez, rez, vez; oklepaj, ki naznačuje mesto vreza; vez, pri čemer bi bila oblika črke 'r' zavezana formi mostu /prehoda/, če je most tisto, kar medsebojno kot vez povezuje razločena robova. - To je kontingenca."

POVZETEK

Enajsta v nizu študij izpostavlja kontingenco kot kategorialno formo, katere funkcijo smo takole naznačili: če pomeni *contingere* dotikati se, če tako zahteva dvojce: vzajemno se dotikati, medsebojno se dotikati, implicira ta medsebojnost razliko in razliko: kontingenca je tako vezana na model "rez - robova - šiv", derridajevski model, ki aludira na dve možni središči elipse (če je elipsa vpisana v preseganje metafizičnega kroga): *lógos kaì graphé*, dve možni središči, ki bivata ravno kot ločeni na način *v(r)eza*, reza, vezi, prehoda in kontinuuma; to nadalje pomeni: kontingenca kot kategorialna forma omogoča kot vez in vrez součinkovanje dvanajstih kategorialnih form; v narisu sistema je tista, ki omogoča ravno samo bistvenostno naravo sistema, če pomeni glagolska oblika besede "*tô sýstema*" toliko kot "skupaj držati" na način povezovanja, kot tudi dajanja na razpolago resnici; resnica kot kontingenca bi takó lahko pripravila pot za transmetafizično dojetje resnice.

ABSTRACT

TÉCHNE-POÍESIS-PRÂXIS-DÝNAMIS-PHAINÓMENON-LÓGOS-HERMENEÍA-DIÁPHORA ÍCHNOS-NÓESIS NOESEOS-ENDEICHÓMENON

The 11th in a set of studies points out contingency as a categorial form, concerning its function defined as follows: if the meaning of '*contingere*' is the same as 'to be contiguous', if it thus demands duality: mutual contiguity, reciprocal

contiguity, then this reciprocity implies a distinction between différence and différance. Contingency therefore refers to the following model: "cut (/break, schism) - the edges - seam", the Derridaian model which suggests two possible centres of ellipse (as far as ellipse is considered to be an essential form in transcending of metaphysical circle): lógos kai graphé, the two possible centres, existing precisely as separate ones, in a manner of (dis)connection, disconnection, connection, transition, and continuum; this further means that contingency as a categorial form enables, in a manner of connection and disconnection, the co-effect (/mutual effect) of twelve categorial forms; in the frame of a system, it's the one that makes possible the very essence of the nature of a system itself, as far as the verbal form 'tô système' denotes 'to hold together', in a manner of connecting as well as being given at disposal to the truth; the truth as contingency is thus supposed to be preparing the path for transmetaphysical notion of the truth.

Ob koncu prejšnje študije smo rekli, da je sistem vezan na kontingenco kategorialnih form, kot moč pa zavezan resnici, ki se znotraj dogajanja nihilizma dogaja kot stopnjevanje občutja moči: če občutja, hkrati kot kriza moči; če so bila produkcijska razmerja poslednje zatočišče moči, ko je njen metafizični pomen zbledel, se je problem **ekonomije moči** ob koncu dvajsetega stoletja premestil na področje, ki z ekonomijo v preciznejšem in ožjem pomenu besede nimajo več nikakršne zveze: zato padec tistih modelov, ki so v produkcijskih razmerjih iskale svoje poslednje zatočišče in svojo resnico. Vprašanje konca metafizike je vezano kot vprašanje vsakega konca na vprašanje razlike: če je vsak konec začetek in vsak začetek konec, se ob dogajanju konca metafizike začenjajo dogajati razlike, ki se kot vrez in vez začenjajo "dotikati" tudi moči in resnice: vsak vrez je vezan na razkrivanje, pa je zato ob koncu dogajanja metafizike resnica pri Martinu Heideggerju kot "neskritost" razumljena in kot "aletheia" postavljena: kot neskritost tistega, kar je Heidegger imenoval "tâ phainómena", in hkrati kot neskritost vprašljivosti moči, ko gre za resnico metafizike kot nihilizma: če postane za Nietzscheja bit zgolj "meglica in zmota", določujoča pa volja do moči, se Heidegger vrne skozi vprašanje po ontološki diferenci k biti, vendar ne more uiti iz jezika metafizike. Ko postavi zahtevo "zreti v obličje metafizike", pride do tistega mesta, kjer postane "tubit" tisti "tu" "svétenja" - "Lichtung", sama ontologija pa do mesta, kjer bi naj bil nihilizem volje do moči presežen; če je to hkrati mesto, kjer je možen prvi vpis fenomenov, je očitno, da se začenja tu dogajati konec subjekta v dvojnem smislu: subjekt ni več subjekt volje do moči, niti ni volja do moči subjekt, po drugi strani pa se s tem razpre skozi ontološko diferenco tisto, kar začenja delovati na polju "svétenja"; zadevo lahko omisli v tej situaciji Derridajeva gramatološka "razlika", ki se kot produkcija razlik pred razlikami postavi globlje od ontološke difference: če je s tem mogoče moči misliti tisto zunanje metafizičnega teksta, je metafizika mišljenja kot tekst; tisti zunaj nekega teksta je vedno rob nekega teksta, če je rob meja in če pomeni mejo postaviti, prestopiti to mejo. Heidegger in Derrida se srečata pri pojmu "sledi zabrisane sledi": pravilno razumljena lahko forsirano razpre možnosti za tisto mišljenje, ki ostaja tudi po koncu metafizike filozofija; leta 1929 razmišlja Heidegger o pojmih sveta, končnosti in samotnosti, pri čemer lahko svet predstavlja sled, končnost mejo in samotnost pogled; s tem je naznačen konec metafizike in možnost prehoda: svet, končnost in samotnost so za Heideggerja temeljni pojmi metafizike, sled, meja in pogled so pojmi, ki živijo iz tistega, kar daje na znanje gramatološka razlika. Mišljenje razlike ve za svet brez boga in lahko postavi ontološki razliki nasproti zgolj pogled, ne več pogleda; če je pogled vezan na metafiziko v tistem smislu, ki ga dobesedni pomen besede "theoria"

prinaša s seboj, pa že pri Heglu ne pomeni zgolj pogleda, pač pa že naznačuje "vide-nje", je tematiziranje "sledi zabrisane sledi", vezano na nalogo, ki mora uzreti tisto za-brisano sledi: **nevidljivo**. Zato je tudi pogled še vedno **metafizikum**. - Tisti "čez" metafizike pri Heideggru je naznačen s tem, da je resnica kot neskritost *"alathéia"*/ zavezana ne več pogledu, pač pa tistemu, kar Heidegger "Lichtung" imenuje: ta "Lichtung" je sled zabrisane sledi. - Ko je takšna pozicija dosežena, je možen pogled v "obličje" metafizike, **pač pa pogled v pogled metafizike**, če so njene oči slepe za tisto, kar je Heidegger mislil s ontološko diferenco; ne pogled v oči, ampak pogled v pogled metafizike, in to v svetu brez boga. - Če je pogled vezan na tisto, kar se svetloba imenuje, je "Lichtung" nekaj, česar po Heideggru ne gre izvorno vezati za "Licht", pač pa na glagol "lichten", ki s svojim pomenjenjem naznačuje tu situacijo, ki je vezana na smisel tistega, čemur se po nemško reče še: "befreien", "öffnen", da bi se tisto, kar jè, lahko v luči logosa pojavljalo. Če je temu tako, potem ne drži v celoti Derridajeva misel, da ostaja Heidegger ujet v dominacijo logocentrizma: res pa je, da ostaja Heideggrova "Lichtung" tu postavljena, bomo rekli, v "Zwielicht", kolikor se ne more odtrgati od pomena "svetlènja", francoski prevod "Lichtung" s "clairiere" to nakazuje. Druga pomembnejša stvar: če razumemo "Lichtung" kot sled zabrisane sledi, izgine že omenjena dvoumnost, potem pa se priredi tistemu, kar poskuša Heidegger nakazati v svoji razpravi "Konec filozofije in naloga mišljenja": odprtost, ki omogoča in jamči možno svetlènje kot "Scheinenlassen" in "Aufzeigenlassen"; takšna odprtost se kot sled zabrisane sledi ob koncu metafizike daje na razpolago mišljenju, ki je izkusilo njen temelj, in je v stanju v tej odprtosti vztrajati; če zahteva za odprtost novo situacijo **si-stema**, se pravi tistega, kar v tej odprtosti edino lahko stvar skupaj drži, se možnost takšnega odprtega sistema lahko postavlja kot "naloga mišljenja".

Če naredimo na tem mestu nekaj korakov nazaj: če nas zanima resnica kot kontingenca in zahteva sistema in če smo v uvodnih razmišljanjih zadeli na dve področji, kjer se dogajata, na gramatološko razliko in sled zabrisane sledi, se bomo v nadaljevanju vrnili na tista mesta, kjer je dejansko postavljeno **vprašanje po prvem vpisu sledi**, in to na tak način, da je sam ta vpis postavljen pod vprašaj v smislu po-stavljen pod vprašaj v smislu postavljanja vprašanja po "zakaj" tega vpisa: **"Warum ist überhaupt Seiendes und nicht vielmehr Nichts?"** (Martin Heidegger: "Einführung in die Metaphysik", 1996, Tübingen); to je hkrati temeljno vprašanje metafizike. V kontekstu našega spraševanja bi tako to vprašanje dobilo nov pomen: da to tako ni več vprašanje po tem, zakaj bivajoče kot bivajoče jè, in ni raje nič, ker je to vprašanje principielno rešljivo z odgovorom, da je sam nič kot nič možen zgolj, kolikor se kot nič tudi kot zgolj skoz vprašanje kot nič postavlja, se pravi, da se kot nič vzpostavlja skozi "jè" tistega, kar ni nič; nov pomen pa bi bil naslednji: če je vpis v tisto, kar Heidegger "Lichtung" imenuje, bivajoče, potem bi se vprašanje lahko glasilo takole: **Zakaj vpis v "clairière", če je vedno že tu, ko vprašanje po tistem "raje nič" postavljamo, bivajoče**, in je s tem metafiziki kot metafiziki že zagotovljeno področje ukvarjanja in pozaba, ki ukvarjanje z bivajočim vzpodbuja, da ne bi pogled izginil v brezno "niča"; ali bolje prepadu "niča"; če drži Nietzschejev stavek: "kdor ni ptica, naj ne seda na robove prepado", in če moč za Nietzscheja ni bila rešitev, je Heidegger ob koncu metafizike storil dvoj: **"voljo do moči" je deontologiziral v tem smislu, da ji je vzel ontološko dimenzijo, postavil vprašanje po biti in prišel do sledi zabrisane sledi**: v trenutku, ko je mišljena "Lichtung", je vpis, ker je rešeno vprašanje bivajočega, lahko mišljen zgolj skozi problem **forme**, "morphé"; če vpis tu nevtraliziramo, da bi od-stranili aluzije v zvezi s pisavo v ožjem pomenu besede, takó, da rečemo "utrte sledi", dobi tu "pisava" nov pomen: utrte sledi v "Lichtung" kot jasnost omogočanja in od-

piranja v smislu "**moči, ki je kot moči biti hkrati pustiti biti**". Ta v "Lichtung" bi naj bil tu netopološki v, se pravi v, ki ni več vezan na predstavljanje nečesa v nečem. -

Na tem mestu bomo naredili še nekaj korakov nazaj: v delu "Uvod v metafiziko" se Heidegger ukvarja s "četverstvom" /"Geviert"/: "Sein und Werden", "Sein und Schein", "Sein und Denken", "Sein und Sollen"; če to četverstvo tu vnaprej razumemo takole: "Denken" kot "téchne", "Sollen" kot "práxis", "Schein" kot "pośesis" pokrivajo področje metafizike, medtem ko sega "Werden", če ga tu razumemo kot "dýnamis", na področje tistega, čemur se je metafizika dejansko izogibala do Nietzscheja, čeprav ga je s Heglom zaslutila, če je to področje področje možnosti, moči, gibanja in dejanskosti; poudarek je na "moči". Sámoto to četverstvo predstavlja Nietzscheja znotraj metafizike in hkrati na njen rob: vprašanje po biti zaobsega dejansko vsa, vsa pa hkrati predpostavljajo možnost "utrtja" (sledi). Problem sledi je vezan na tisto mesto, kjer se resnica razodene skozi tisto, kar jè, pa ni več vezano zgolj na logos in logocentrizem.

Če smo mi z nekaterimi izpeljevanji že šli čez pozicijo logocentrizma in metafizike, pa se bomo na teh mestih vrnili k nekaterim Heideggrovim izpeljevanjem (predavanja - zimski semester 1937/38); stvari so tam postavljene takole: naravo metafizike in logocentrizma določa njun odnos do resnice: v trenutku, ko je resnica razumljena in postavljena kot atribut stavkov, se tisto, kar se **logos** imenuje, v dvojnem smislu odločujoče in določujoče postavi: resnica ni zgolj funkcija **logičnega**, pač pa se dogaja zgolj in edino na in po **logosu**. Heidegger si je postavil, ko je poskušal priti do tistega "jè" metafizike, vprašanje po temeljih resnice, ki je zavezana logosu in se dogaja po njem, ta resnica pa je hkrati resnica kot **skladnost** in resnica kot **pravilnost**: **skladnost** s tistim, čemur rečemo **predmet** spoznanja, **pravilnost** kot pravilnost, ki **ustreza** pravilom tistega, kar se logično mišljenje imenuje, ki **ustreza** tistemu mišljenju, ki je **po meri** logosa.

Če ima resnica kot skladnost temelje, in Heidegger je ugotovil, da jih ima, si velja postaviti vprašanje po teh temeljih; vprašanje po teh temeljih pa je nujno postopno, in kot postopnost je ta postopnost sestopanje: sestopanje v temelje metafizike. - Da bi takšno spraševanje lahko posedovalo tisto, kar pravo spraševanje vedno poseduje, si postavi Heidegger še vprašanje po nujnosti takšnega sestopanja: "Was kann uns aber **nötigen**, die geläufige Umgrenzung der Wahrheit als Richtigkeit des Vorstellens zu einer Frage zu machen?" - (Martin Heidegger: "Grundfragen der Philosophie - Ausgewählte 'Probleme' der 'Logik'", GA - 45; GdPh, 14.) -

Nujnost spraševanja in sestopanja je lahko utemeljena zgolj v nečem vprašljivem, tisto vprašljivo pa najde Heidegger v tradicionalnem pojmovanju resnice kot skladnosti. Sama vprašljivost se začne že pri sami skladnosti kot besedi in njenem pomenu: resnica kot skladnost je najpoprej **pravilnost**, (**Richtigkeit**, **rectitudo**), kolikor je pravilna glede na predmet, katerega resnico izreka; recitudo kot pravilnost postane pozneje adaequatio (**Angleichung**, **skladnost**) ali **assimilatio** (**Anähnlichung**, **podobnost**); tudi **convenientia** (**Übereinkunft**, **zdrúžitev**). Te opredelitve je mogoče po Heideggru najti pri Aristotelu, se pravi pri izteku velike grške filozofije: "**Aristoteles** fasst die in **lógos** (Aussage) beheimatete Wahrheit als **homóiosis** (Angleichung). Das Vorstellen (noéma) gleich sich an das an, was es zu erfassen gilt." - (GdPh, 15) - Če je temu tako, se postavi vprašanje, kako se predstavljajoča izjava /"die vorstellende Aussage"/ kot nekaj psihičnega in duhovnega priredi nečemu, kar to ni. Tisto, kar je mogoče ugotoviti po Heideggru, je, da odnos predstavljanja do **predmeta**, jè, in da je to najnaravnejša stvar na svetu. Kaj je lahko v tem odnosu vprašljivega, če ga potrjuje in ga mora potrjevati sam **pogled** /"Blick"/? - Če je lahko pogled ujet v tisto, kar Heidegger "Täuschung" imenuje, to še vedno nič ne govori proti resnici, dojeti kot pravilnosti in skladnosti; tudi

tako dojeta zmeta obstaja zgolj tam, kjer gospoduje zahteva, da se je potrebno ravnati po bivajočem kot bivajočem, ko gre za resnico: "Einer kann den anderen nur dann täuschen, ihm etwas vor-machen, wenn der andere so, wie er selbst, im voraus schon in der Haltung des Sichrichtens nach ... und im Absehen auf Richtigkeit sich bewegt." - (GdPh, 16) - Še drugače: tudi ko gre za **nepravilnost**, ostaja **pravilnost** določujoča. - Ustvarjalnost in utrditev tako dojete resnice je počivala po Heideggru v tem, da je ustrezala "naravnemu" mišljenju. Tako je mogoče priti po Heideggru do naslednje opredelitve resnice: resnica je pravilnost, resnica je skladnost spoznanja (predstavljanja - mišljenja - sojenja - izrekanja) s predmetom; terminološko drugače so naslednje: **resnica, pravilnost, rectitudo, adaequatio, convenientia, homoíosis, skladnost**. Dojete resnice kot skladnosti pa ustreza določenemu **fundamentalnemu odnosu** ali drži nasproti bivajočemu kot "**phýsis**"-u: to fundamentalno držo naznačuje Martin Heidegger z besedo "**téchne**", povezuje pa s tistim, kar imenuje "die Bewahrung des Erstaunlichen (der Seindheit des Seinden)" - (GdPh, XI), še nekaj je tu pomembno: "**téchne**" je vezana izhodiščno na "das Walten" kot "herrschen" in "dasein", "gebieten" in "befehlen", tako da tu ni težko najti tistega, kar je Nietzsche "die Macht" imenoval, "das Walten" je tu v prvi vrsti gospodovanje nad tistim, kar označuje grška beseda "**phýsis**", človek kot "zoón politikón" je del te "phýsis". Izhodiščna opredelitev "**téchne**" je pri Heideggru naslednja: "Die **téchne** hält das Walten der phýsis in der Unverborgenheit". - (GdPhil, XI) - Če gre tu, bomo rekli, za predmetafizično dojetje **téchne**, se v sami njeni naravi vladanja in obvladovanja skriva po Heideggru možnost preobrazbe resnice kot "aletheie" v resnico kot "homoíosis", to hkrati nadalje pomeni: izgubo fundamentalne ubranosti in občutja "čudenja" - "thaumazein", hkrati in nadalje pa umanjkanje izvirne stiske in nujnosti filozofiranja. - Predsokratski pomen "**téchne**" lahko nakazuje možnost uporabe te besede znotraj sistema, ki živi iz konca metafizike, ko začenja dobivati "**téchne**" (pri nas kot kategorialna forma) takšne osenčitve, ki zahtevajo ponovno osmislitev tistega prehoda, o katerem govori Heidegger: če je "**téchne**" v predsokratski filozofiji kot aspekt čudenja izvirno vezana na resnico kot "neskritost", pa tisto, kar Heidegger kot "das Walten" pri njej najde, napotuje pa njeno dogajanje in razumevanje znotraj metafizike, ki jo obvladuje pojem resnice kot pravilnosti in skladnosti; če je "**téchne**" v našem sistemu hermenevtične fenomenologije ohranjena kot kategorialna forma, in če živi ta sistem iz tistega konca metafizike, ki ga je Derrida v svoji študiji "Ousía in grammé" skozi branje Heideggra nakazal, si velja tu postaviti naslednja vprašanja: (1) - Kaj lahko "**téchne**" kot kategorialna forma pomeni? (2) - Ali pomeni zaključenost kroga metafizike tudi za "**téchne**" vrnitev k predsokratskim pomenom? (3) - Ali model kroga še ustreza, ko gre za mišljenje, ki je na sledi "sledí zabrisane sledi"? (4) - Ali sploh lahko "**téchne**" naravnava svoj odnos do resnice takó, da bi jo lahko mojstrila bodisi na način neskritosti bodisi na način skladnosti? -

Če poskušamo na tem mestu na postavljena vprašanja nakazati možne odgovore: "**téchne**" kot kategorialna forma pomeni izhodiščno funkcijo kategorialne mojstritve tistega, kar jè, ne v smislu "obvladovanja" kot "das Walten", pač pa v smislu večšine strukturiranja in razumevanja tega strukturiranja; vrnitev k predsokratskim pomenom je v tolikrški meri onemogočena, v tolikrški meri onemogočena, v kolikrški pomeni vezanost "**téchne**" na sistem, ki živi iz **igre razlike**; odločilno postaja razsrediščenje kroga metafizike v smislu "reza", ki ob nastalih robovih uveljavlja dve središči, ki ju skupaj drži dinamika sistema kot dinamika dveh središč, medtem ko postaja določujoča forma eclipse; ko gre za vprašanje naravnega odnosa do resnice, se začne uveljavljati tisto, kar smo v naslovu imenovali "resnica kot kontingenca"; če je kontingenca star pojem, pa smo mu poskušali dati na koncu nov pomen, njeno vezanost na resnico pa

bomo poskušali pojasniti pozneje.

Kontingenca (gr. *endechómenon*, lat. *contingentia*, ital. *contingenza*, fr. *contingence*, angl. *contingency*) pomeni dobesedno toliko kot dotikati se, tako da zahteva vedno "dvoje": vzajemno se dotikati, medsebojno se dotikati, pri čemer je to dotikanje vezano ravno na razliko. Latinska beseda *contingentia* je nastala kot prevod za grško "*endechómenon*", "*endéchesthai*" pomeni toliko kot privzeti (*annehmen*), povzeti (*aufnehmen*) - (HWdPH, IV, 1028) - Pomembna je razlika nasproti pojmom naključje in nedoločeno: kontingenca ni niti naključje niti nedoločeno; pri Aristotelu ima "*endechómenon*" večinoma isti pomen kot "*dynatón*" in pomeni toliko kot možnost; za nas je zanimiv predvsem tisti pomen, ki pri Aristotelu aludira na "simetrično možnost": simetrična možnost implicira dva dogodka, ki se vzpostavljata skozi odnos kontingence; za model elipse je kontingenca tisto, kar vzpostavlja po eni strani dinamiko dveh središč, po drugi strani pa daje obema sinhrono digniteto: ne gre za postavljanje ene možnosti pred drugo, pač pa za izmenjavo tistega, kar ravno kot izmenjava in menjava dogodek, tudi dogodek resnice, omogoča. Izraz "*contingens*" uporabi Boethius (480-525), pri čemer je pomen besede vezan na simetrično možnost v doslednem pomenu besede; kontingenca tako ne pomeni vezanosti na izključujočnost enega ali drugega dogodka, pač pa postavlja oba; oba v istem smislu, da ni vezana na niz izključujočih se dogodkov. - Leibniz se je temu pomenu najbolj približal: pri njem je kontingentno ali ne-nujno tisto, česar nasprotje ne vključuje protislovja. - (HWdPh, 1032) - Če aludira tako razumljen pojem kontingence pozicijo onstran naključja in nujnosti, se začenja dogajati kontingenca kot kontingenca, tako menimo, poudarek je na dogajanju, v tistem trenutku, ko ji priredimo model elipse z dvema središčema in dinamiko med njima: elipsa ne forsira enega središča nasproti drugemu, vztraja v odprtosti (če je odprtost sopomensko prirejena kontingenci), hkrati pa zaznčuje tisto mesto, kjer se ob koncu metafizike "*aletheía*" kot temelj skladnosti uveljavi: konec metafizike ni njen sklenjen krog, pač pa uzrt temelj, ki se izmika resnici *logosa*: "*aletheía*" razpre, kontingenca osmisli konec metafizike. Kontingenca živi iz dinamike dveh središč: če se je *lógos* kot izključujoče središče metafizike postavljaj, pa mu postavi *aletheía* nasproti *phainómenon*, razpre razlika resnico fenomena kot resnico vpisa: vpis pa je vezan na grafem; dinamika dveh središč pomeni dinamiko *lógosa* in *phainómenona*, dinamika fonemov in grafemov, dinamiko govorjenja in vpisovanja, kontingenca je zavezana dinamiki dveh središč, mišljenju binarnosti, poziciji sistema, če je v tem sistemu "*téchne*" kot kategorialna forma na začetku, je s tem naznačena njena pomembnost v zgodovini metafizike, hkrati pa vpeljuje naslednji niz kategorialnih form: "*téchne kai metaphýsica*", - "/razumevanje, razlaganje, dokazovanje, razlaga/; "*poíesis kai demiurgía*" - /ustvarjanje, oblikovanje, *aísthesis*, forma/; "*práxis kai metáphthosis*" - /destrukcija, dekonstrukcija, transformacija, rekonstrukcija/; "*dýnamis kai strategía*" - /možnost, moč, gibanje, dejanskost/; "*phaninómenon kai apokálpisis*" - /videz, pojavljanje, pojav, fenomen/; "*lógos kai harmonía*" - /fonem, beseda, govorica, jezik/; "*hermeneía kai apodeíksis*" - /umevanje, pojasnjevanje, interpretacija, smisel/; "*diáphora kai réksis*" - /ontična, ontološka, semiološka, gramatološka/; "*ichnós kai graphé*" - /grafem, črka, pisava, sled/; "*noésis tēs noeseos*" - /mišljenje, zavest, samozavedanje, mišljenje mišljenja/; da je vpeta v sistem kategorialnih form pomeni: kategorialne forme kot kategorialne forme ne strukturirajo samó tistega jè svojega področja, pač pa strukturirajo tudi **formo resnice**: desetim kategorialnim formam ustreza deset form resnice: **gotovost, verjetnost, skladnost, skladnost s potrditvijo, neskritost, kontingenca, novitev, diferenca, konfirmacija, integrenca**. - Če je "*téchne*" kategorialna forma, je "*metaphýsica*" njeno kategorialno področje; ob kategorialnih formah in kategorialnih

področjih učinkujejo **kategorialne funkcije**, ki naznačujejo tisto, kar se dogaja s kategorialnimi formami, simbolnimi formami sveta življenja; štiri velja izhodiščno izpostaviti: **forme, relacije, operacije, dinamizacije**; sklopi **kategorialnih pojmov** so odprti in bodo dobivali svojo konkretnjšo podobo ob obravnavi in pojmovnem fiksiranju posameznih področij; /recimo: "aísthesis" mojstrijo pojmi zaznave ("Wahrnehmung"), občutja ("Gefühl"), čuta ("Sinn") in drugi/.

Uvodna pojasnitev zadostnega razloga za uveljavitev sistema lahko začne takole: izguba logosa kot središča ima za konsekvenco najpoprej afirmacijo "ne-središča", ki mu ustreza seminalna avantura sledi /"l'avanture séminale de la trace" - Derrida/, in kot poznejše najdenje: izguba središča metafizike kot središča kroga se lahko uravnesi ob fiksiranju dveh središč elipse: **logosa** in **fenomena**, fenomena- v smislu vpisa - graphé; "igra razlike" (différance) se ob prvi postavitvi razlike kot diade dogaja kot igra "signifiant-signifié", pri čemer prevzema signifié v tej igri označevanja v odnosu do nadaljnega signifié funkcije označevalca; če iz teh relacij med signifiant - signifié nastajajo in-**formacije** nastajajo iz teh in-**forma**-cij kot sklopov informacij **forme**; če smo za prvo postavitev /"Setzung"/ difference kot diade uporabili neke izraz absolutna forma, lahko to pomeni zgolj, da se dogaja pred prvim vpisom sledi, če je za sled potrebno troje (1,0,1) in če je za absolutno formo zadosti dvojce (0,1); kategorialne forme so tu učinki igre razlike v smislu **kontingence**: niso učinki kot učinki vzroka, pač pa učinki kot učinki igre, ki je "a fortiori" v odnosu do tistega, kar se dogaja znotraj temporalizacije in spacializacije; v smislu **kontingence**, ker paralelno "vzdržujejo" in kategorialno "na znanje dajejo", če vzamemo tu v ozir enega od pomenov grške besede "kategoreó" = obtoževati, obtoževati se; nekaj komu očitati; izreči, **dati na znanje, strukturirati**; kazati, dokazati; **kontingenca** bi tu za razliko od siceršnjih, recimo običajnih pomenov pomenila "**vez**" med "igro razlike" in tistim, kar **jè**. - Če smo rekli "vez", to součinkuje tudi v tistem, kar smo kot način dejavnosti logosa označili s "**harmonío**", če tudi tu priključimo v življenje tiste pomene, ki so to grško besedo omogočili: **vez**, vezava, povezava, oklepaj; prelom; povezava razločenih robov; če postavimo tu v oklepaj dejstvo, da ustreza pomenska situacija tu Derridajevemu modelu "**coupure-marges-couture**" - "**rez-robova-šiv**", ki aludira na dve možni središči (elipse), je tu vezanost na kontingenco lahko zagotovljena na naslednji način: če gre pri "harmoníi" za povezavo razločenih robov, lahko vpis tega pomena naznači beseda "**v(r)ez**", tako da imamo tu zbrane v smislu "legeín" naslednje sloje: vrez, rez; oklepaj, ki naznačuje mesto vresa; vrez; pri čemer je oblika črke "r" zavezana formi mostu, če je most tisto, kar medsebojno kot vez povezuje razločena robova. - **To je kontingenca**. - Sistemsko je prisotna, čeprav učinkuje "vseposod", v narisu sistema na dveh mestih: na že omenjenem mestu, kjer si podajata roki "**lógos kai harmonía**", in na mestu, ki je dejansko **ne-mesto, non-lieu, Un-Ort**: sled nastopa v sistemu kot kategorialna forma in kot simbolna forma: to je tista **kritična točka** kot "non-lieu", ki sploh omogoča, da govorimo o "po-vezavi" med kategorialnimi formami in simbolnimi formami, medtem ko je prehod kot "vez" med simbolnimi formami in formami sveta življenja zagotovljen v tisti razvidnosti, ki jo je Ernest Cassirer v samo opredelitev "bistva" človeka kot "animal symbolicum", ali bolje "animal symbola forms"; v tej opredelitvi imamo združena štiri področja: forme /"formalitas"/, forme sveta življenja /"animalitas"/, simbolne forme /"symbolitas"/ in kategorialne forme "cathegorialitas"/, če je del form pri Cassirerju vezan na kategorialno ustrojitev simbolnega.

Če se vrnemo k "**igri razlike**": Derrida pravi na tem mestu, da je "izvornejša" od "ontološke razlike"; če nas to tu v prvi vrsti še ne zanima, lahko rečemo na začetek naslednje: "**igra razlike**" součinkuje v **označevalni verigi sledi** kot tisto, kar kot razlika

omogoča njen vpis. Če pride Derrida do svoje razlike skozi premislek Heideggrove ontološke difference, je Heidegger zavezan s svojimi razmišljanji o ontološki diferenci celotni zgodovini metafizike; naj razvijemo na tem mestu, da bi lahko osmislili zahtevo sistema, nekatere aspekte sledi kot kategorialne forme, sledi zato, ker ima v nizu kategorialnih form, kot to že vemo, posebno mesto in ker igra v sistemu "hermenevtične fenomenologije" "dvojno" vlogo: nastopa kot **kategorialna forma** in kot **simbolna forma**: sled kot simbolna forma predstavlja vrh v nizu simbolnih form: **jezik, mit, religija, umetnost, znanost, pisava, sled**, pri čemer je sled kot simbolna forma zavezana mišljenju diade (0,1) kot **ideji sledi**; osmislelitev dvojne vloge sledi je naslednja: dejansko sploh ni dvojna vloga, pač pa ta "dvojna" vloga naznačuje možnost prehoda, konkretnega prehoda, s področja kategorialnih form na področji simbolnih form in form sveta življenja; lahko rečemo, da rešuje tisti problem, ki je nastal pri Kantu, ko je šlo za razumevanje odnosa med kategorijami in pojavi: samó skozi dvojno vlogo sledi se lahko kategorialne forme **vpisejo** v simbolne forme in forme sveta življenja in jih takó **postavijo**. Sled je takó hkrati forma, ki omogoča zvezni prehod od form sveta življenja do simbolnih form, hkrati pa predstavlja ideja sledi kot ideja diade pogoje možnosti vpisa vsakega grafema; če je ideja sledi na začetku **arhi-pisave**, če je mogoče z diado vse napisati, če je hkrati tisto, kar je, dejansko zgolj sled in če je intenzivnost sledi odvisna od energije/moči, potem je razlika moč, njeni učinki pa sledi; za konstitucijo fenomenov to pomeni, da so ontične razlike med njimi učinki razlike kot moči: moč postane takó **moči-bit**, ki je hkrati **pustiti-bit**, da fenomeni **so**. Ta razlika potegne za seboj nadaljnjo razliko med močjo kot moči-bit in pustiti-bit in voljo do moči. V tem smislu se fenomeni konstituirajo skozi razliko /"différance"/ in moč /"puissance"/; "volja do moči" je potem tisto, kar omogoča **uveljavitev** in **veljavnost** fenomenov enega nasproti drugemu; če ni na tem področju posredovalnih mehanizmov sistema, se volja do moči lahko dogaja zgolj na način **nihilizma**.

Vzajemnost **sledi** in **razlike** učinkuje na naslednji način: na področju kategorialnih form je razlika pred sledjo, medtem ko je na področju simbolnih form sled zahteva razliko; sled smo v sistemu hermenevtične fenomenologije konceptualizirali kot **kategorialno formo**, ki so ji soprirejena štiri kategorialna področja: **grafem, črka, pisava, sled**; model, znotraj katerega nastajajo in učinkujejo forme, strukturirajo štiri izhodiščne funkcije: forme, relacije, operacije, dinamizacije. Problem sledi kot kategorialne forme nujno dospe do problema razlike in hkrati do problema razlike med **razliko** in **razliko**; če to pomeni dotik sledi s svojo resnico, se v njej razodeva tudi resnica sistema: sistem je učinek igre razlike, če je učinek tu razumljen v smislu kontingence in ne posledice. - Slovo od skladnosti in neskritosti zahteva **kontingenco**, ki je v svetu razlik kot produkcije razlike v **dotiku** s tistim prehodom, ki smo ga naznačili kot prehod od "0,1" do "1,0,1". Če se resnica tu bolje počuti, je težko reči, z gotovostjo pa lahko trdimo, da prihaja takó na tisto mesto, kjer se **dogaja**; **contingentia** je hkrati mesto dogajanja resnice. - Če razumemo besedo "contingentia" iz naslednjih pomenov glagola **contingo**: dotikati se, dotakniti se, prevzeti, drseti, zadeti na, mejiti na, biti soroden, biti prijateljsko blizu nečemu, postati del, srečati; **contingit**: zgodi se, uspeva; dogaja se; pa če rečemo za začetek, da resnica uspeva kot dogodek, ko kontingenco doseže, se v resnici kot kontingenci resnica daje tudi na način tistega, kar je Martin Heidegger imenoval "Ereignis".

Resnica kot kontingenca gre tako skozi dvojni preskus: skozi preskus ontološke difference in skozi preskus gramatološke difference, pri čemer postane hkrati zavezana zahtevi sistema. Toda katerega sistema?

Če najavi ontološka diferenca tisto srečevanje resnice z njenimi lastnimi temelji,

ki jo dajejo na način neskritosti, odpre gramatološka diferenca mesto, kjer zasije problem resnice v luči reza /"coupure"/, hkrati pa ponudi ob nastalih robovih /"marges"/ možnost in nujnost šiva /"coudre"/ kot sistema, ki dobesedno tisti "jè" skupaj drži; če gre tu za sistem, velja opredeliti njegovo naravo. Gramatološka diferenca živi iz semiološke difference, semiološka diferenca pa nam daje na znanje, da obstaja nekaj takega kot sistem, in sicer sistem jezika, ki ni funkcija govorečega subjekta; če odpira gramatološka diferenca na osnovi jezika kot sistema pisave možnost sistemov, kot pravi Derrida, možnost različnih sistemov, se filozofska zahteva po sistemu postavlja na nekem drugem mestu. Subjekt je kot samozavedanje, pa tudi kot tubit, vpisan v jezikovni sistem, ki ni njegovo delo, tako da je lahko razumljen kot postavljen po tem sistemu, kljub temu pa se dogaja na način dejavnosti, ki je njegova. Ta dejavnost je govorjenje, ki se mora ujemati s predpisi kot **pred-vpisi** jezika kot "**sistemom difference**", ali s splošnim zakonom razlike, kot pravi Derrida; če je potreben jezik kot sistem, da bi lahko bilo govorjenje razumljivo in da bi lahko govorjenje produciralo svoje učinke, je lahko utemeljena zahteva filozofije kot sistema v uvidu, da lahko spregovorijo stvari zgolj na ozadju sistema kot "šiva", ki jih spravlja do razumevanja; če je naš sistem utemeljen in osmišljen v kategorialnih formah, to lahko pomeni zgolj, da je konstitucija sistema vezana na problem forme; tudi tu lahko rečemo z de Saussurejem: sistem ni "ousia", sistem je forma. Če je jezik tu součinkujoč, pomeni, da je tu, da bi subjekt sploh lahko govoril, da je njegovo sporočilo, da omogoča sistem njegove učinke; še pomeni: sistem kot sistem ni funkcija govorečega subjekta, prav takó to pomeni za subjekt filozofskega izrekanja. Če je s pozicije jezika kot sistema subjekt tisti, ki govori, je s pozicije filozofskega sistema tisti, ki izreka resnico tistega, kar **jè**.

Če je subjekt postavljen po sistemu in če je s tem nakazana vprašljivost subjekta, pa ni s tem nič manj subjekt, ko mu postane jasno, kaj je z resnico kot skladnostjo, resnico kot neskritostjo in resnico kot kontingenco: če živi resnica kot skladnost iz dvojnega manka, iz dvojnega prikrivanja in dvojne pozabe: iz pozabe biti in pozabe stavkov na tisto, o čemer resnico kot atribut izrekajo, čeprav jo kot skladnost s prvo pozabo dajejo, jemlje resnica kot kontingenca na znanje "igro razlike", ki ve, da ni bila prikrivana in zakrivana zgolj ontološka diferenca, pač pa sama **sled** razlike; če naredimo tu še en korak nazaj: "razlika" /"différance"/ omogoči Derridaju, da pride skozi branje Heideggra do možnosti uvida, da se s sledjo dogaja nekaj, kar jo nasproti ontološki diferenci postavlja kot izvirnejšo: to nadalje omogoča mojstritev postavitve tistega izbrisanega in tistega utrtega sledi; razlika med tistim izbranim in tistim utrtem sledi pa je hkrati razlika med sledjo kot kategorialno formo in sledjo kot simbolno formo: obe drži skupaj "šiv" kot "sistem"; sistem dobi tu očitno nov pomen: sistem vzdržuje izbris sledi razlike in tisto, kar jo ohranja kot **sled v prisostvovanju**. Če iz te situacije sledi za Heideggra zahteva po neskritosti razlike kot ontološke difference in s tem zahteva po resnici kot neskritosti, se za Derridaja postavi vprašanje po sledi, ali bolje, vpisu sledi, tako da nastane sklop "**grammé-graphé-gramma-ichnós**"; za nas je v tem kontekstu pomembna opomba iz Derridajeve študije "**Ousia in grammé**": navaja Plotina: da govori Plotin o prisotnosti, se pravi tudi "**morphé**" kot sledi neprisotnega, "**amorfnega**": "tò gàr ichnós toù amorphon morphé"; če je tu stvar takó postavljena, je lahko sled, ali celo mora biti, ujeta v problem "**morphé**", "**forme**", "différance" pa dinamika razlik pred razlikami, ki "**morphé**" od "**amorfnega**" razlikujejo: sled postane "forma", in znotraj sistema simbolnih form **simbolna forma**. - Kritično mesto prehoda od Derridajeve "différance" do problema sledi kot simbolne forme naznačujejo stavki, zadnji stavki, iz študije "**Ousia in grammé**": če je tu razumljena "razlika" tako, da se daje kot prva in poslednja sled, je to v veliki meri pretirano povedano; koraki naj bi bili

naslednji: če je **bit** po že omenjeni pozabi, grški pozabi, menila in pomenila zgolj **bivajoče**, je lahko razlika starejša kot **bit** sama; da bi bila s tem dana neka še nemišljena in še manj vnaprej mišljena diferenca, kot je to razlika med bitjo in bivajočim. Kot take je, pravi Derrida, prav gotovo ne bi mogli imenovati v našem jeziku. To je derridajevska "différance", "razlika", ki se diferira onstran biti in bivajočega, ki se diferira in nepredvidljivo razpira pot. Nastane naslednje vprašanje: če lahko označimo "**razliko**" kot prvo in poslednjo sled, smo tu v dotiku s problematiko **kroga, izvora in konca**; to pa so klasični metafizični pojmi. Recimo, da je možno sled označiti na dva načina: znotraj metafizike kot domene in vladavine logosa in logocentrizma kot **fonem**, po razsrediščanju logosa in razumetju gramatološke difference kot **grafem**; če fonem in grafem zaobsegata področje sledi in če nočemo pristati, da je "différance" prva in poslednja sled, bi bilo tisto **njeno**, ne bomo rekli področje, **binem**; **binem** (0,1) pa še ni sled: dva naj gresta na pot (0,1), za ljubezen je potrebno troje (1,0,1): **sled kot sled zahteva učinkovanje binema s ponovitvijo: "différance et répétition"**; če je to naslov knjige Gillesa Deleuzea, smo ta naslov tu "zlorabili", ker ne gre za "**différance et répétition**", pač pa za "**différance et répétition**". Področje učinkovanja "**différance et répétition**" pa je področje form, ki smo jih mi v skladu s tistim, kar je Ernst Cassirer kot **simbolne forme** razumel, označili kot **simbolne forme**; ker so učinki "différance et répétition", "razlike in ponovitve", vezani tudi na svet življenja, smo vpeljali še sklop tistega, kar nosi oznako "forme sveta življenja". - **Binemu, grafemu in fonemu** pa se homologno desetim kategorialnim formam pridružijo še: **dinamen, fenomen, logonem, hermenem, diferen, ihnen in integren**. -

Če se v tem kontekstu začenja uveljavljati **zahteva sistema**, se pravi tistega, kar forme kot forme skupaj drži, če pomeni izvorno grška beseda "**tó système**" toliko kot "združitev" /"Vereinigung"/, zahtevajo "**difference**" /"razlike"/, "**sekvenca**" /"sledi"/, "**distance**" /"konkretni vpisi v bivajoče form življenja"/ in "**algoritmi**" /"modeli in pravila za ravnanje z njimi"/ združujočo moč motrenja; če je ta tu poimenovana s sistemom, ta tu ni več zavezan zgolj "**teoriji**", pač pa tistemu, kar lahko poimenujemo kot "**kategoriale Formung**", kategorialno strukturiranje. To kategorialno strukturiranje pa je vezano na tkanje razlik in dinamiko razlik; če je bila odločilna zadeva metafizičnih sistemov identiteta in pozneje totaliteta, če so ti sistemi živeli s pomočjo "štirih izdajalk razlike" (Deleuze): **identitete** koncepta, **podobnosti** zaznanega, **opozicije** predikatov in **analogije** sojenja, tudi **enakosti** stvari in **univoknosti** pomenov, potem lahko postane odločilna zadeva postmetafizičnega sistema "**igra razlik in vpisov sledi**", ki jih naravnavajo in osmišljajo "**kategorialne forme**". Če smo hkrati s sistemom vrnili veljavo subjektu in rekli, da je subjekt tisti, ki govori, čeprav sam ni tvorec jezika kot sistema, in če rečemo, da je jezik zavezan območju nezavednega, je tu nezavedno ravno jezik, nikakor pa ni nezavedno subjekt, ker se sicer znajdemo na tisti "kraljevski poti", ki je predstavljala pot za uničenje filozofije: "**voluntas**", "**libido**", "**venitas**" in "**desiderium**" so predstavljale štiri možne ekonomije tega uničenja; če je bila s tem substanca ("**ousía**") dobesedno do nič spravljen, in če rečemo, da predstavlja "svet življenja" "**ousío**", je očitno, da je potrebno tu iskati tisto, kar "subjekt" postavlja in vzpostavlja; ne samo subjekt govorjenja. V tem kontekstu lahko postane nezavedno kot jezik in jezik kot nezavedno **pot**, da takó nikakor **ni** poslednja instanca. Ali to pomeni, da je poslednja instanca "svet življenja"? - Če rečemo na tem mestu, da velja opustiti govorjenje o "poslednji instanci", je očitno, da lahko ostane "svet življenja" kot "**ousía**" **na pota** do mišljenja in **polje** možnih odgovorov, če "poljske poti" tu več ne razumemo zgolj kot poti spraševanja in iskanja; možnih odgovorov v tistem okviru smislov in pomenov, ki jih je Martin Heidegger našel v besedi "Antwort": če je beseda "**Antwort**" vezana na

besedo "Entsprechung" v smislu tiste relacije, ki obstaja med "Wort" in "Sprechen", lahko pomeni odgovarjanje kot vez možnih odgovorov toliko kot "Entsprechen", delovanje tega odgovarjanja pa "sprechen", delovanje na tistega, ki odgovarja - "entspricht", oziroma govori - "spricht"; če je v besedi "Wort" beseda "Ort" "mesto ousfe", morajo biti resnični odgovori po meri "ousfe"; pa imamo tako četverstvo - "Geviert": "sprechen", "spricht", "die Sprech", "entsprechen". - Če pride Martin Heidegger pri svojem spraševanju in odgovarjanju do "Lichtung" in "Anwesenheit", sta homologni temu paru pri Derridaju "différance" in "trace"; s to razliko: pri Heideggru gre skozi za vprašanje biti, pri Derridaju pa je odnos govorjenja in delovanja jezika vezan na "igro form" brez fiksirane in nespremenljive substance. Še pomeni: nizanje retencij in protencij razlik, spacializacijo in temporizacijo, **igro sledi**: zato pisava "avant la lettre", "arhi-pisava" brez prisotnega izvora, brez "arché" - "Pisava pred črko" pomeni hkrati črtanje "arché" in transformacijo splošne semiologije v gramatologijo, hkrati dekonstrukcijo vsega, kar je metafizičnega v semiologiji, se pravi vsega tistega, kar ni združljivo z motivom "razlike" - (Derrida). - Na teh mestih pride Derrida do zanimivega problema; pravi takole: Kaj pa če bi vzeli na znanje naslednji pomislek: res je sicer, da lahko govori subjekt zgolj na osnovi sistema lingvističnih diferenc, da je pomenjujoč zgolj in edino, če se vpisuje v sistem diferenc; kar bi še nadalje pomenilo, da subjekt ni samemu sebi prezenten brez posredovanja igre lingvistične in semiološke "différance"; sledi vprašanje: Toda, ali si ne moremo predstavljati in misliti prezenze in samo-prezenze subjekta pred njegovim govorjenjem in označevanjem, **samoprezenze subjekta** znotraj molčeče in intuitivne zavesti? -

Takšno spraševanje predpostavlja po Derridaju, da je nekaj takega kot zavest možno pred znaki, zunaj znakov, brez vsake sledi in "razlike". - Če je Heidegger prišel do tistega, kar je imenoval "Lichtung", "clairière", je to s pozicije mišljenja "différance" vezano še vedno na tisti privilegij zavesti, recimo pri Heideggru na privilegij "tubiti", ki je še vedno vezana in ujeta v jezik metafizike. Heidegger je to vedel. Za Derridaja to pomeni naslednje: na znanje velja vzeti tisto, kar je v zvezi z vprašljivostjo prezenze kot onto-teološke opredelitve biti povedal Heidegger; zavest si je očitno jemala nekaj v zakup, kar ji ni pripadalo; Heideggrova "tubit" to vé, vendar ne more uiti iz jezika metafizike: če je "tubit" ob koncu tisti "tu" "svétenja", "Lichtung", "razreši" Derrida problem takó, da postavi na eno stran "razliko", na drugo "sled", tistega, ki govori in odgovarja, in je takó odgovoren, in s tem subjekt, in sicer subjekt znotraj igre form. To bi pomenilo naslednje: če tu "vrh" - /razlika/ in "prepad" - /sled/ sovpadeta in če je to naznaka tistega, kar je Nietzsche s svojo formulacijo poskušal misliti, je lahko "sistem kategorialnih form" vezan na tisto področje, ki ga je Derrida nakazal z oznako "igra form": te kategorialne forme držijo skupaj kot sistem forme sveta življenja in simbolne forme, samó gibanje sistema pa predstavlja "gigantomachío perì tés ousías", če je "ousía" svet življenja.

Pred samim "vpisom" subjekta v sistem kategorialnih form takó delujejo naslednje štiri "črke": dinamika razlik pred razlikami kot razlika - différence /D/, dinamika binemov /B/ kot prvih postavitev prisostvovanja razlik [(0,1)], dinamika grafemov /G/, če je grafem minimalna kontrastna enota v sistemu pisave nekega jezika [(1,0,1)], in dinamika fonemov /F/, če je fonem najmanjša enota v glasovalnem sistemu nekega jezika; **vpis subjekta pa je njegovo delo**: to je lahko sistem, to so lahko sistemi; če pomeni sistem tisto, kar nekaj "skupaj" drži v smislu latinske besede "concludere", je "conclusio" na začetku, ko gre za odnos med sistemom form in svetom življenja, forma izpeljave pa **abdukcija**: conclusio, maior, minor, abdukcija kot "apagogé"; v tej "apagogé" je užitek sistema; tu se začne znanost. Domnevna nevrnljiva izguba seda-

njosti kot prezenca /"Anwesenheit"/ užitka metafizike in pozneje užitka sveta življenja je vezana na "delo sistema", ki ga vrača: v tem smislu so "kategorialne forme" kot "formogenetska kategorialna območja" geneza sveta življenja, ali bolje, omogočajo genezo sveta življenja: če bi rekli na tem mestu, da predstavljajo genezo **ontologije** sveta življenja, bi bilo to prav gotovo prenačljeno, na tem mestu prenačljeno: osmisličen kategorialne forme sledi lahko pripravi možnost ontologije, če je sled prehod iz **ni** v **je**, če je **j** opredeljen in učinek **sledi**. - Pri Derridaju najdemo možnost za takšno izpeljavo: prezenca, in s tem hkrati samoprezenca da ne velja več misliti kot formi biti, pač pa kot opredeljeni znotraj sistema, ki ni sistem **prezenca**, pač pa sistem **diference**. Heidigger je po Derridaju določene stvari v tej zvezi prebral pri Nietzscheju in Freudu: če sta takó Nietzsche kot Freud razmišljala o motivu "**razlike**", če je bila "différance" v njunih tekstih takorekoč poimenovana, je tisto, kar se da pri njiju kot ugotovitev najti, da je zavest učinek razmerja moči, ki niso njene lastne; te moči ji niso nikoli prezentne, pač pa so igre **diference** in **kvalitete**; če je pri Nietzscheju bistvo moči še opredeljevano kot **diferenca kvantitete**, je to bistvo še vedno metafizično bistvo, na način prezenca ujeto bistvo; **uveljavitev kvalitete**, če to zahteva "svet življenja", je vezana na nadaljnje štiri aspekte "**diference**": **diference**, **diferenca**, **diferende** in **dvojne robove**; pa bi imeli takole: **dva diferenca**, **osem diferenc**, **deset diferendov**, **dvanajst dvojnih robov**, če so ta števila vezana na dejstvo, da gre v našem sistemu za deset kategorialnih form - [desetim kategorialnim formam se pozneje pridružita še dve] [razlikovalca (dva), razlike, razlikovalke, dvojni robovi]. - Če, kot pravi Derrida, živi filozofija v in **od razlike** in če ni v stanju uzreti **enakega**, ki ni **identično**, je to enako, ki ni identično, ravno **razlika** kot odložen in dvojni prehod od enega diferenda do drugega ("Différance").

Na tej poti lahko po Derridaju ponovno ujamemo **pojmovne pare**, na katerih gradi filozofija, pojmovne pare, iz katerih živi naš diskurz, pri čemer pa da to ne pomeni izbriša nasprotij, pač pa možnost, ki se najavlja takó, da se eden od pojavov najavlja kot **razlika** drugega; **kategorialne forme** bi bile takó **razlikovane/odložene - razlikujoče/odložujoče forme sveta življenja**. - Z vpotegnitvijo Nietzscheja bi to pomenilo, da se razlika najavlja kot razvijanje enakega na način različnosti in ponovitve v večnem vračanju; če to omogoča nastanek sistema, resnico kot kontingenco in vpis sledi, se **mišljenje razlike** dopolni v **mišljenju sledi** in izpolni v **mišljenju sistema**: če je sled vezana na **moč utrtja**, je **odlog** /"remise", "Aufschub"/ vezan na **odlog ontologije**, odlog ontologije sveta življenja, sistem pa vezan na kontingenco kategorialnih form.*

* Del tega teksta je bil prebran kot referat "Resnica kot kontingenca in zahteva sistema" na prvem slovenskem filozofskem kongresu "Perspektive filozofije" - (Ljubljana, Cankarjev dom, 17.-19. oktober 1994).